E-ISSN : 2181-4341
https://wordlyknowledge.uz
IMPACT FACTOR(SJIF) : 3,934

Boshlang’ich sinflarda sifat so’z turkumlarini o’rgatishda o’quvchilarni bog’lanishli nutqini o’stirish

Crossref Doi : https://doi.org/10.37547/iqro-volume04-issue01-35

Urazova Guli

Urganch Davlat Universiteti Pedagogika fakulteti

“Boshlang’ich ta’lim” yo’nalashi 3-kurs talabasi

Annotatsiya

Boshlang'ich sinflarda sifat so'z turkumlarini o'fgatish o'quvchilarning til bilimini oshirishning eng muhim qismlaridan biridir. Ular tushunchalarini, fikr va tavsiflarini batafsil bayon qilish uchun sifat so'zlardan foydalanishni o'rganishadi. Bu esa nutqni amalda o'rganishning boshqa vositalardan biri bo'ladi.

Kalit so’zlar

Boshlang‘ich sinflar, tavsiflash, nutqni o'rganish, kontekstlar, nutq amaliyoti.

Sifatlarning yordamida ta'riflash va tavsif qilish o'quvchilarga ko'proq ilmiy lug'atli va yozma tillarni o'rganishga yordam beradi. Masalan, "yaxshi" so'zi "juda yaxshi", "aqliy", "odobli" kabi sifatlar yordamida ta'riflanishi mumkin. Ular tushunchalarini batafsil bayon qilish uchun foydalanadigan aynan shu sifatlarning bog'lanishli nutqni erishishlariga yordam beradi.

O'quvchilarga sifatlar yordamida nutqni o'sha narsalarni namoyish etishga, tavsiflashga va ta'riflashga yordam berishadi. Ularning nutqida boshqa so'zlar, masalan, ism va fe'llar yordamida sayohatga chiqish, do'stlar bilan suhbat qilish, yaqinidagi yodgorliklar va boshqalar kabi amallar yuzaga keladi.

Sifatlar yordamida nutqni o'rganish uchun amaliy mashqlardan foydalangan holda, o'quvchilarga nutqni batafsil tuzatishni, boshqa so'zlar bilan birga sifatlar yordamida nutqni tuzishni va ba'zi ma'nolar va kontekstlar bo'yicha bir nechta sifatlardan foydalanishni o'rganishadi.

Sizning murojaatingizda boshlang'ich sinflarda sifat so'z turkumlarini o'rgatish va o'quvchilarni bog'lanishli nutqini o'stirish haqida maslahat so'raymiz. Quyidagi usullar bilan o'quvchilarga sifat so'zlari o'rgatish va bog'lanishli nutqni o'stirish mumkin:

1. Misollar yordamida: Misollar orqali sifat so'zlarining qanday xususiyatlarni ifodalashni ko'rsating. Masalan, "qizil" rangning qanday ko'rsatuvini, "katta" ob'ektning o'lchamini, "ilg'or" narsaning qanday xususiyatini tushunishga yordam berish mumkin.

2. Vazifa va mashqlar: O'quvchilarga har kuni sifat so'zlarini tushunish uchun vazifalar berish. Masalan, ularni qog'ozga yozishni yoki monitorga chizishni so'rabering. Bu vazifalarni bajarish orqali o'quvchilar sifat so'zlari bilan bog'liq bo'lgan kelajakdagi nutqini o'stirishadi.

3. Ranglar va o'lchamlar: O'quvchilarga turli rang va o'lchamlardagi narsalarni ta'riflashni o'rgating. Masalan, "katta", "kichik", "tez", "sok", "suv", "ilg'or" kabi so'zlar bilan bog'liq so'zlar ustida ishlang.

4. Qo'shma so'zlarni o'rganing: Sifat so'zlarining qo'shma so'zlari bilan birgalikda qo'llanilishini o'rgating. Misol uchun, "ko'p yil", "kichik bola", "qayg'uli kitob" kabi so'zlar bilan bog'liq nutqlarni amalga oshiring.

5. Tayyorlash o'yinlari: O'quvchilarni sifat so'zlari va bog'lanishli nutqni o'stirish uchun tayyorlash o'yinlari orqali o'rganing. Misol uchun, "Sifat So'zi Bahori" nomli o'yin o'quvchilarning qalam, qog'oz, rang, va qo'shma so'zlar bilan bog'liq nutqlarini amalga oshirishda yordam berishi mumkin.

6. Konsertlar va dramatik ko'rsatmalar: O'quvchilarni sifat so'zlari va bog'lanishli nutqni o'stirish uchun konsertlar, dramatik ko'rsatmalar, va o'yinlar tashkil qiling. Bu ko'rinishda, o'quvchilar qizil, sifat, kichik, qalaylik kabi so'zlar bilan bog'liq nutqlarni amalga oshirishadi.

7. Nutq amaliyotlari: O'quvchilarga sifat so'zlari va bog'lanishli nutqni o'stirish uchun amaliy mashqlar va nutqiy amaliyotlarni tashkil qiling. Masalan, "Haqiqiy yoki yolg'on" nomli o'yinda o'quvchilar biror bir holatni ta'riflash va undagi sifat so'zlarini foydalanish talab qilinadi.

8.O'quvchilarga sifat so'zlarning ma'nolari va qo'llanishlari haqida tushunchani o'rgating: O'quvchilarga turli sifat so'zlarning ma'nolarini va qo'llanishlarini tushuntirishdan boshlang. Misol uchun, "katta" so'zi biror narsani yoki shaxsni tasvirlaydi, "yo'q" so'zi negatsiyani ifodalaydi, "rangli" so'zi rangli narsani tasvirlaydi va hokazo. Ma'nolarni tushuntirib, so'zlar bilan gaplashish orqali o'quvchilarga bir-biriga o'z fikrlarini ifoda qilishni o'rgating.

9. Sifat so'zlarni ta'riflash va ishlatish: O'quvchilarga sifat so'zlarni qanday qilib ta'riflash va so'zlar bilan gaplashishni o'rgating. Misol uchun, "ishonchli" so'zini o'quvchilarga "nimaga ishonishingiz kerak?" deb so'rashingiz va ularga ushbu sifatning muhimligini ta'riflashlarni so'ratishingiz mumkin. So'zlar bilan ta'riflash o'quvchilarni sifatlar haqida o'z fikrlarini ifoda qilishga yordam beradi.

10. So'z topish va gap to'ldirish o'yinlari: Sifat so'zlarni o'quvchilarning lug'at ko'nikmalarini rivojlantirish uchun so'z topish va gap to'ldirish o'yinlari o'ynashingiz mumkin. Bu o'yinlarda o'quvchilarga berilgan ma'nolarni topish uchun kerakli sifat so'zni qidirishlari va gaplarni to'ldirishlari talab qilinadi. Bu o'yinlar o'quvchilarni aktif ravishda ishtirok etishga o'zlashtirishadi va ularni nutqiy ko'nikmalarni joriy qilishga yordam beradi.

Sifat so'zlarni o'rgatishda amaliy mashg'ulotlarga va o'quvchilarni o'z fikrlarini ifoda qilishga yo'naltirilgan ta'lim usullariga aloqador materiallardan foydalanish juda muhimdir. Shuningdek, o'quvchilarni aktif ravishda ishtirok etishga, o'z fikrlarini ifoda qilishga va sifat so'zlarni to'g'ri tarzda ishlatishga qo'shimcha yordam beruvchi vazifalar berishingiz muhim.

E-ISSN : 2181-4341
https://wordlyknowledge.uz
IMPACT FACTOR(SJIF) : 3,934

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Дилова Н.Г. (2021). Педагогик ҳамкорлик жараёнининг мазмуни ва уни ташкил этиш тамойиллари. Science and Education. Vol. 2, Issue 10, 547-557 бетлар.

2. Расулова З. (2021). Педагогик дастурий воситалардан фойдаланиб бўлажак технология фани ўқитувчиларининг касбий маҳоратини ошириш йўллари. Science and Education. Vol. 2, Issue 10, 416-426 бетлар.

3. Dilova N.G. (2021). O‘quvchilarning shaxsiy sifatlari - pedagogik hamkorlikning dastlabki tamoyili. Science and Education. Vol. 2, Issue 10, 558-566 betlar.

4. Расулова З.Д. (2021). Талабаларнинг креативлигини ривожлантиришда масофавий таълимнинг ўрни. Science and Education. Vol. 2, Issue 10, 439-448 бетлар.

5. Dilova N.G. (2021). O‘qituvchi-o‘quvchi hamkorligini vujudga keltirishning pedagogik ahamiyati. Science and Education. Vol. 2, Issue 10, 567-576 betlar.

WORDLY
KNOWLEDGE